

A MAGYAR BIOFIZIKAI TÁRSASÁG MŰKÖDÉSE

(1986–1989)

1. A jelen beszámolót – amelyik immár a kilencedik ilyen áttekintés „Értesítő”-ink első lapjain – két vándorgyűlés, nevezetesen a 13. Debreceni Vándorgyűlés és a 15. Szegedi Vándorgyűlés határolja. A Társaság a jelzett időszakban is folytatta hagyományos tevékenységét, amit az Alapszabály rögzít: Aktivitásunk kiterjedt mind a hazai *biofizikai kutatás*, mind az *oktatás fejlesztésére*, a hazai biofizikai kutatási, oktatási *eredmények elterjesztésére* hazai és nemzetközi vonatkozásban egyaránt. A munkában részt vettek a hazai biofizikai kutatóhelyek, valamint ilyen jellegű oktatási (főként felső-oktatási) egységek specialistái, de ezen túlmenően csatlakozott hozzánk több más orvosi, műszaki, természettudományos intézmény egy-egy munkatársa, akik – főként szekcióink révén – egyéni érdeklődésüknek megfelelő szakmai programot találtak rendezvényeinken. Ilyenformán jelenleg a tagdíjfizetés alapján az aktívnak tekinthető létszám 550, ami lényegesen kisebb, mint a teljes létszám.

Ezt az előnytelen helyzetet fel kell számolni, mivel a társasági kiadások egy része (postaköltség, nyomdai díjak stb.) is a létszámmal függnek össze, és a fedezet jelentős hányadát a tagdíjaknak kellene képezniük. Az MBFT ui. az *MTESZ természettudományos tagegyesületei* közé tartozik, így nagy iparvállalati háttérrel és önálló bevétellel nem rendelkezik, hanem saját anyagi lehetőségein túl MTESZ- ill. állami költségvetési támogatásra szorul. Társaságunk vezetősége a többi természettudományos egyesülettel együtt részt vett, és továbbra is részt kíván venni azokban az akciókban, amelyek arra irányulnak, hogy a természettudományokat művelő egyesületek munkájukhoz a Szövetségen belül kapják meg a megfelelő feltételeket, részesüljenek kellő megbecsülésben, és ne legyenek rákényszerítve gazdasági területen az „önellátásra”.

2. A társasági tevékenység legfontosabb részét – a hagyományoknak megfelelően – a *szakmai munka* képezte. A biofizika interdiszciplináris, szerteágazó tudományában az egyes rész tudományok fejlődése olyan rohamos, hogy a specializálódás igényének felmerülésével egyre többször és egyre több irányból kell számolnunk. Az említett specializálódási igényt jelzi, hogy az elmúlt periódus folyamán a Társaságon belül *újabb szekciók* alakultak: a Fotobiológiai Szekció, valamint az Agrár- és Élelmiszerfizikai Szekció. Ezzel a Társaság szekcióinak száma *hatra* emelkedett.

A *Fotobiológiai Szekció* megalakulását (1987 október) az egyre erősödő Európai Fotobiológiai Társasághoz való csatlakozás lehetősége stimulálta. Az *Agrár- és Élelmiszerfizikai Szekció* (1987 szeptember) pedig hiánypótló sze-

repet tölts be; nevezetesen a szekció munkája nyomán reméljük, hogy az agrár- és élelmiszeripari kutatásban, valamint az ilyen irányú felsőoktatásban a biofizika szerepe, jelentősége felerősödhet.

A specializált szekciókon belül további specializálódást jelent a *munkacsoportok* működése. Ezek száma is bővült a korábbiakhoz képest: a Membrok-Szekción belül megalakult a Bioelektrokémiai Munkacsoport. Létrejöttét a Nemzetközi Bioelektrokémiai Társaság stimulálta.

Társaságunk 1986-ban ünnepelte megalakulásának negyedszázados jubileumát. Az eseményről ünnepi tudományos ülésen emlékeztünk meg a vezető biofizikai kutatóhelyek munkáját ismertető hét szakmai előadással.

A Társaság szakmai munkáját számos kisebb-nagyobb *tudományos rendezvény* is jelzi. Ezek közül e beszámolóban csupán azokat emelem ki, amikben megnyilvánul a más MTESZ ill. MOTESZ társaságokkal *közös szervezésre* való törekvés. E rendezvények rendszerint valamilyen korszerű, tudományos közvéleményünket közelről érintő, átfogó kérdést tűztek napirendre.

Így *Sugárbiológiai Szekciónk* „Sugárbiológiai kutatások a tumorterápia tervezésében” címmel rendezett előadássorozatot a hazai onkológusok bevonásával. Ugyancsak sikeres rendezvény volt az üzembe helyezett debreceni ciklotron munkatársainak részvételével a ciklotron orvosi alkalmazásával kapcsolatos problémákról tartott beszámoló.

Az *Orvosi Fizikai Szekciónk* a Méréstechnikai és Automatizálási Tudományos Egyesület (MATE) Orvostechnikai Szakosztályával, valamint a Magyar Kórházszövetség Orvostechnikai Szakbizottságával közösen a „Mágneses magspin rezonancia (NMR) orvosi alkalmazása” címmel rendezett közös tudományos ülést.

A Magyar Reumatológiai Egyesülettel közös szervezésben pedig „Fizioterápiás eljárások fizikai, biofizikai problémái” címmel került sor egy előadássorozatra.

3. A Társaság *nemzetközi kapcsolatai* igen sokrétűek, sokirányúak. Részben információs és munkakapcsolatban állunk számos nemzetközi, biofizikai irányított szervezettel, részben pedig tagjaink révén több nemzetközi társaságban vagyunk érdekelték különféle tisztségek betöltését illetőleg. Tagjaink számos rangos nemzetközi konferencián ill. kongresszuson mutatták be a hazai eredményeket, és alakították ki számos rangos külföldi kutatóhellyel tudományos együttműködést.

A teljesség igénye nélkül csupán néhányat kívánok e helyen megemlíteni. Társaságunk tagja a *Nemzetközi Biofizikai Unió* (IUBAB)-nak, és a Társaság elnöke, Tigyi József akadémikus az Unió főtitkára immár 1984 óta. A magyar biofizika további elismerését jelenti az a körülmény is, hogy az 1993-as Nemzetközi Biofizikai Kongresszus rendezési jogát Magyarország kapta meg.

Az MBFT tagja az *Európai Biofizikai Szervezetnek* (EBSA), rendszeresen részt vesz a hasonló európai társaságok közti információcserében. Az EBSA információin kívül hozzájutunk a szövetségben részt vevő más nemzeti (pl. francia, belga) biofizikai társaságok rendezvényeinek előrejelzéséhez is. A Szövetség hivatalos lapja az *European Biophysics Journal*.

Szekciónk révén is több nemzetközi szervezet munkájába kapcsolódhatunk be. Hagyományosan jó kapcsolatot tartunk fenn a *Nemzetközi Orvosi Fizikai Szervezettel* (IOMP). Társaságunk a MATE-val közösen megpályázta az IFMB–IOMP 1994-ben rendezendő nemzetközi kongresszusának szervezési

jogát. Az IOMP közgyűlésén Texasban (1988) Vittay tagtárs terjesztette elő pályázatunkat. Bár minden tőlünk telhetőt megtettünk – kis többséggel ugyan –, de ezt a szervezési lehetőséget Buenos Aires nyerte el.

Sugárbiológiai szekciónk révén ugyancsak hagyományosan veszünk részt az *Európai Sugárbiológiai Társaság* (ESRB) munkájában. 1986-tól Sztanyik tagtársunktól átvéve a stafétabotot, Hidvégi Egon tagtárs képviseli a hazai sugárbiológiát az ESRB végrehajtó bizottságában.

Ultrahang Szekciónk mind az *Ultrahang Társaságok Európai Szövetségével* (EFUMB), mind pedig a *Nemzetközi Szövetséggel* tart fenn kapcsolatokat. 1987-ben az EUROSON 87. kongresszuson (Helsinki) 18 főnyi küldöttség képviselte a magyar ultrahangdiagnosztikával foglalkozó szakembereket. Az európai vezetőségválasztó ülés keretében döntés született, hogy az 1993-as rendezvényt Ausztria nyeri el. Az 1996-ban esedékes rendezvényre pályázunk. 1988-ban az *Amerikai Ultrahang Társaság* meghívására és támogatásával valamint az Európai Szövetség és a Biofizikai Társaság támogatásával Falus Miklós, Bertényi Anna, Greguss Pál és Humml Frigyes tagtársak, mint a magyar diagnosztika és kutatás úttörői képviselték hazánkat az Ultrahang Világkongresszuson.

Alig két éve alakult Fotobiológiai Szekciónk révén bekapcsolódtunk mind az *Európai Fotobiológiai Társaság* (ESP) tevékenységébe, mind pedig a *Nemzetközi Fotobiológiai Szervezet* (AIP) munkájába is. Szalay László tagtársat az ESP 1. Kongresszusához kapcsolódó közgyűlés vezetőségi taggá választotta. 1987-ben a 2. ESP Kongresszushoz csatlakozó közgyűlés elfogadta Magyarország pályázatát az 1989-ben rendezendő kongresszusra. Az Európai Fotobiológiai Társaság 3. Kongresszusának szervezése jelenleg folyik. A kongresszus időpontja: 1989. augusztus 27.–szeptember 1, helye: Budapest, MTESZ Székház; a szervezőbizottság elnöke: Rontó Györgyi, titkára Szitó Tatjana tagtárs. – A jeruzsálemi 10. Nemzetközi Fotobiológiai Kongresszuson az AIP közgyűlése Rontó Györgyi tagtársat alelnökké választotta. A megbízás 4 évre, 1992-ig szól.

Az Európai Fotobiológiai Társaság hivatalos folyóiratának, a *J. Photochem. Photobiology*; Section Biology-nak a szerkesztői bizottsági tagságára Keszthelyi Lajos tagtárs, a *From Photophysics to Photobiology* 2. kötetének szerkesztésére Rontó Györgyi tagtárs kapott felkérést.

A Társaság 1985-ben megújított alapszabálya értelmében az MBFT *külföldi biofizikusokat* választhat *tiszteleti tagjai* sorába. E megtiszteltetésben olyan neves biofizikusok részesültek (és részesülnek a jövőben is), akik a magyar biofizikusokkal magas színvonalú munka- ill. konzultációs kapcsolatban állnak, és az együttműködések eredményeként – közvetve, vagy közvetlenül – a hazai biofizika fejlődését segítik ill. segítették elő. Az elmúlt időszakban a következő külföldi kutatók tiszteleti tagságát hagyta jóvá az elnökség (a megfelelő külügyi-adminisztratív lépések megtétele után):

Prof. G. Milazzo (Olaszország)

Prof. W. Stoeckenius (USA)

Prof. L. Feigin (Szovjetunió)

Prof. H. Sheraga (USA)

A felsoroltak közül prof. G. Milazzonak már megtörtént a díszoklevél átnyújtása. A további oklevelek átadására még valószínűleg ez év folyamán sor kerülhet.

4. Az MBFT hagyományai közé tartozik a hazai fiatal biofizikusok kutatómunkájának ösztönzése *pályázatok* kiírásával is. Az 1985. évi vándorgyűlésen a nyolcadik, az 1987. évi vándorgyűlésen pedig a kilencedik pályázat eredményhirdetésére került sor. A tizedik pályázati kiírás 1988-ban történt. 1987 folyamán egy ad hoc bizottság korszerűsítette a pályázati feltételeket, és 1988-ban a megújított pályázati felhívást tettük közzé. A díjnyertes pályázatok bemutatására az MBFT következő vándorgyűlésén, Szegeden kerül sor.

5. Új szint jelentett az elmúlt periódusban Orvosi Fizikai Szekciónk által rendezett *országos felmérés*. A hazai sugárterápia korszerű fejlesztésének alapját *korszerű dozimetriai* készülékek képezik. Általában csak külföldön gyártott mérőrendszerek beszerzéséről lehet szó – hazai gyáraink ilyen eszközöket nem gyártanak – ezért szükségesnek mutatkozott mindenekelőtt annak pontos felmérése, hogy hazánkban hol és milyen mérőkészülékek találhatóak ill. ezek hol és milyen kiegészítésre szorulnak. Ennek a szerteágazó munkának az eredményei a Kórház és Orvostechika című folyóiratban publikálásra kerültek a hiányzó műszerek beszerzésére irányuló javaslatokkal együtt.

Sokrétű előkészítő munka után 1978-ban beindítottuk a Számítógépes Országos *Besugárzástervezési Hálózatot*, amely az elmúlt 10 évben is folyamatosan működött és az utóbbi periódusban tovább fejlődött. Így az Országos Onkológiai Intézet, a budapesti Weil Emil Kórház, a debreceni, győri, pécsi, szegedi, miskolci és szombathelyi sugárterápiás központok egyrészt hazánk valamennyi erre rászoruló betegének a legkorszerűbb besugárzási terv elkészítésével biztosítani tudják egészsége helyreállításának maximális valószínűségét. Másrészt a 10 milliós populációnál megvalósított egységes dózismérési és metodikai rendszerünkkel nyerhető nagyszámú tapasztalati megállapítás statisztikailag nagy mértékben helytálló új ismeretek szerzésére ad lehetőséget.

A közös hálózaton való munka, a rendszeres kapcsolat és a hálózati értekezletek megszüntették az egyes sugárterápiás központokban dolgozó kollégák szakmai elszigeteltségét.

6. A Társaság tagjainak *érdekvédelmével* kapcsolatos tevékenységünk keretében mintegy 8 éve kezdtük el az NDK-val együtt szorgalmazni, hogy sok más országhoz hasonlóan nálunk is megteremtődjenek a reális előfeltételei annak, hogy az egészségügyi betegellátás területén dolgozó biofizikusok megfelelő szakismeretek elsajátítása után a betegellátásban dolgozó szakorvosokhoz hasonlóan, nagyobb erkölcsi és anyagi elismerést jelentő szakfizikusi státusba kerülhessenek. Az érdekelt biofizikusok száma a sugárterápia területén 25, a nukleáris medicina területén 36 fő körül mozog. A felelősségteljes besugárzástervezési, dózismérési, ikonográfiai, sugárvédelmi stb. munkák elvi elismerése hazánkban is megtörtént, de gyakorlati eredmény, sajnos még ma sincs.

Érdekvédelmi munkánk egyben kapcsolódott az MTESZ ilyen irányú tevékenységéhez is: Csatlakoztunk az MTESZ által elindított kezdeményezéshez, és a felhívásunkra benyújtott kérelmek elbírálása után tagjainknak 37 szakértői igazolványt adtunk ki. Ez az igazolvány *műszaki szakértői* tevékenység folytatását teszi lehetővé.

Munkánk jelen rövid bemutatása is demonstrálja, hogy sokrétű, eredményeket is felmutató tevékenységet folytattunk. Úgy gondolom, hogy ezek az eredmények alapját képezhetik terveinknek, jövő munkánknak is.

RONTÓ GYÖRGYI,
az MBFT főtktára